

Wielki Trek

Kamila Kobylańska, Piotr Dyrda, Mikołaj Mężyk

25 października 2021

To właśnie jest nieszczęściem Afrykanerów, jeśli kiedykolwiek coś przedsięwzmq, każdy chce być sam sobie panem i w ten oto sposób wszystko idzie źle.

—Carolus Trichardt

1 Wprowadzenie

W połowie XVII wieku, na Przylądku Dobrej Nadziei, Holenderska Kompania Wschodnioindyjska założyła stację zaopatrzeniową. Napływ osadnictwa był powolny, jednakże, pod koniec XVIII wieku, liczba ludności wynosiła kilkanaście tysięcy, a zasięg terytorialny kolonii był bardzo duży, ze względu na niewielki opór lokalnych plemion.

W erze napoleońskiej, ze względu na strategiczne położenie, kolonię kilkakrotnie zajmowały siły brytyjskie. Ostatecznie, w 1814 roku, Republika Batawska zrzekła się terytorium na rzecz Wielkiej Brytanii. W 1820 roku rozpoczęto planową akcję brytyjskiej kolonizacji, jednakże pierwsze reformy mające na celu anglicyzację Kolonii Przylądkowej miały miejsce w 1806 roku. Zmiany prawa i napływ Brytyjczyków wywołały niezadowolenie holenderskich osadników. Bardzo dotkliwe dla nich były

zmiany w zasadach obrotu ziemią, ponieważ większość osadników nie posiadała formalnych praw własności, oraz zlikwidowanie niewolnictwa. Pomimo, iż mieszkańcy kolonii spodziewali się drugiej zmiany, oburzenie wywołały odszkodowania w wysokości 50% planowanej wielkości oraz konieczność odebrania ich w Londynie. Zmiany te sprawiły, że już do 1835 roku około 1500 osadników wyjechało i osiedliło się w okolicach przyszłej Oranii (trasę wszystkich wędrówek przedstawia rysunek 1).

2 Początek Treku

Głód ziemi i problemy z brytyjską administracją doprowadziły do exodusu żyjących półnomadycznie osadników (fotografia 2). Nieformalne i niezorganizowane grupy pod przywództwem min. Louisa Tregardta czy Andresa Henrika Podgietera wyruszyły na teren pomiędzy rzeką Oranje i Vaal. Pomimo ustabilizowania się sytuacji w tym regionie, po fali niepokojów z czasów imperium Zulusów wodza Czaki, była to tylko stacja pośrednia ich wędrówki do Natalu na wybrzeżu i Transwalu w interiorze. Doszło jednak do konfliktu z ndbelskim wodzem Mzilikazim. Wojna została wygrana dzięki rozgromieniu tubylców w bitwie

na wzgórzu Vegkop i miażdżącej wygranej komanda Potgietera i Uysa w bitwie w dolinie rzeki Marico, która zmusiła Nbele do odejścia na tereny dzisiejszego Zimbabwe.

3 Natal, Transwal i Orania

Po wygranej w Oranii pionierzy, zwani Voortrekkerami lub Burami, podzielili się na dwie grupy. Jedna poszła do Transwalu, a druga do Natalu. Druga grupa natknęła się na wrogo nastawionych Zulusów, którzy 17 lutego 1838 wymordowali kilkuset osadników zaczynając wojnę bursko-zuluską. Odważne posunięcia taktyczne oraz wykorzystanie taktyki obrony w taborach i konnych oddziałów zwanych komando doprowadziło do wielkiej wygranej nad Blood River (rysunek 3). 600 osadników pod wodzą Andriesa Pretoriusa odparło armię liczącą do 20 000 wojowników nie tracąc ani jednego człowieka, przy stratach Zuluskich wynoszących około 3 000. Bunt M’Pandy przeciw wodzowi Dinganowi i zajęcie stolicy Zulusów zakończyło wojnę i doprowadziło do powstania Republiki Natalii w 1839r. Jednakże, już w 1842r. doszło do brytyjskiej interwencji i włączenia Natalu do Kolonii Przylądkowej trzy lata później. Doprowadziło to do fali wędrówek do Oranii, również niepokojonej przez siły brytyjskie, oraz Transwalu, która istniała na pograniczu terenów brytyjskich i portugalskich (Mozambik). Ostatecznie wędrówki Burów zakończyły się w 1848r.

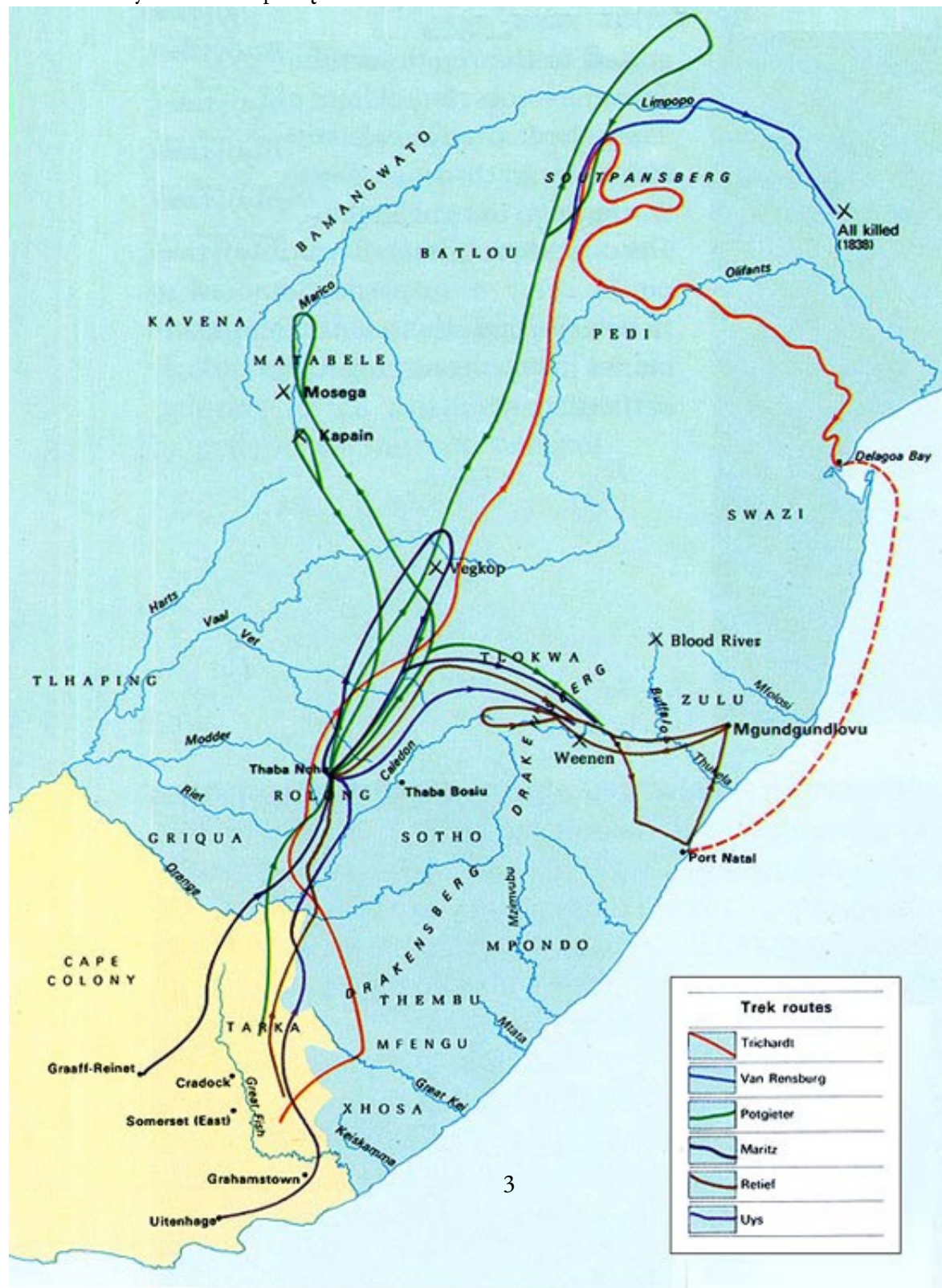
4 Skutki

Wędrówki Voortrekkerów doprowadziły do powstania dwóch państw burskich – Wolnego Państwa Orania i Republiki Natalu. Ugruntowało to tożsamość narodową Burów, doprowadziło do skonsolidowania sił w interiorze i powstania nielicznych, silnych państw burskich i afrykańskich. Otworzyło to również drogę w głąb południa Afryki misjonarzom i podróżnikom, jak choćby David Livingstone. Burowie zagospodarowali interior zniszczony wojnami Zulusów Czaki (okres Mfecane), które doprowadziły do śmierci i migracji milionów. Przejęto znaczną część regionu z rąk tubylców.

5 Bibliografia

1. Wielki Trek - Wikipedia [online]
https://pl.wikipedia.org/wiki/Wielki_Trek
2. What was The Great Trek? - History with Hilbert [online - YouTube]
https://www.youtube.com/watch?v=028OjMGirj0&ab_channel=HistoryWithHilbert
3. Great Trek 1835-1846 - South African History Online [online]
https://www.sahistory.org.za/article/great-trek-1835-1846?fbclid=IwAR0sfBT8sM4efLk_kO-PMoIm0q9vdD64W6CYF8j2SusPR.CiONswqQTCh9k

Rysunek 1: Mapa wędrówek

Rysunek 2: Wygląd przeciętnej rodziny Burów

<https://murderiseverywhere.blogspot.com/2010/10/>

Rysunek 3: Bitwa nad Blood River

white-refugees.blogspot.com/2009/12/16-december-1838-battle-of-blood-river.html

<http://why-we-are->